

ELEKTRONIKUS KÉSZÜLÉKEK

6 ELEKTRONIKUS KÉSZÜLÉKEK
**6-01 ELEKTRONIKUS KÉSZÜLÉKEK
TERVEZÉSE, FELÉPÍTÉSE**

ELEKTRONIKAI TECHNOLÓGIA ÉS ANYAGISMERET
VIETAB00

 BMEETT
ELEKTRONIKAI TECHNOLÓGIA TANTÁRSZÉK

BUDAPEST UNIVERSITY OF TECHNOLOGY AND ECONOMICS
DEPARTMENT OF ELECTRONICS TECHNOLOGY

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

KÉSZÜLÉKEK FEJLESZTÉSI FÁZISAI

1. Műszaki specifikáció meghatározása (50%*):
Egyeztetés, marketing, bench-marking, meglévő és várható előírások, hatósági előírások.
2. Prototípus kifejlesztése (30%*):
Specifikáció, tesztelés, gyárthatóság, ár.
3. Gyártástechnológia kidolgozása (10%*):
Gyártási költségek, gyártáskapacitás, tesztelés.
4. Próbagyártás (10%*):
Tesztelés (kihozatal/selejt arány).
5. Gyártás (0%*):
Minőségellenőrzés, SPC.

*: a termék sikerességében való szerep aránya

 BMEETT

Készülékek konstrukciója 2/33

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

ÚT A MŰSZAKI SPECIFIKÁCIÓIG

1. Mit kell létrehozni?

A mérnöki gyakorlatban olyan készülékekkel foglalkozunk, amelyekre igény mutatkozik.

Az igény lehet:

- valós:
 - Egyedi (pl. atomerőmű),
 - nem egyedi, vagy piaci (pl. autó),
- látens (pl. SMS),
- a kitalálás pillanatában még nem létező (pl. Rubik kocka).

 BMEETT

Készülékek konstrukciója 3/33

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

Készülékek tervezése, felépítése

ELEKTRONIKUS KÉSZÜLÉKEK

ÚT A MŰSZAKI SPECIFIKÁCIÓIG

2. Ki lesz a felhasználó? (jelen és jövő)

- Gyerek, felnőtt (férfi vagy nő),
- idős/beteg,
- átlagos fogyasztó,
- szakember,
- specialista.

⇒ **funkciók, ergonómiai szempontok**

3. Hol használjuk? (jelen és jövő)

- Beltér/kültér, hideg/meleg (konyha, fürdőszoba),
- strandon, víz alatt, 20 000 m magasan,
- kemencében, váltóban (forró olajban), kipufogócsőben,
- műholdon.

⇒ **a működés környezeti feltételei (T, RH, p stb.)**

ÚT A MŰSZAKI SPECIFIKÁCIÓIG

4. Mikorra kell elkészíteni? Mennyire szigorú a **határidő**?

- A piaci megjelenés időpontjának optimuma van:
 - hosszabb fejlesztési idő alatt a készülék tulajdonságaival lehet megelőzni a konkurenciát,
 - gyors piaci megjelenéssel a készülék újdonságereje nagyobb,
- egyéb szempontokat figyelmen kívül hagyva, a piaci megjelenés idejének csökkentésével a költségek meredeken növekszenek,
- a határidő betartása:
 - az esetek többségében fontos, de csúszás tolerálható,
 - egyes esetekben kulcsfontosságú (pl. Spirit Rover)

ÚT A MŰSZAKI SPECIFIKÁCIÓIG

5. Mennyibe fog kerülni a készülék?

Pontosabban megfogalmazva: **gazdaságos**-e a készülék kifejlesztése, előállítása, gyártása? Mennyibe fog kerülni a piacra dobásig?

Az előzetes költségbecslés a tervet még a megszületése előtt keresztbehúzhatja. Hiába jó (és megvalósítható, eladható, stb.) egy ötlet, ha a gyártó számára nem gazdaságos a megvalósítás.

A költségek fontosabb összetevői:

- fejlesztés,
- gyártástervezés, gyártósor felállítása,
- gyártás,
- utóélet:
 - (üzemeltetés),
 - terméktámogatás (alkatrész utánpótlás),
 - karbantartás,
 - garanciális problémák kezelése,
 - újrahaznosítás.

Példa: Pro/Primo, Microkey (minden szempontból megfelelő, de gazdaságtalan)

Készülékek tervezése, felépítése

ELEKTRONIKUS KÉSZÜLÉKEK

ÚT A MŰSZAKI SPECIFIKÁCIÓIG

6. További kérdések

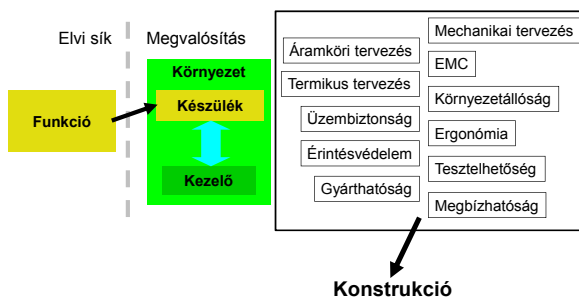
(sokszor már ezen a szinten pontos kell választ adni)

- a készülék tervezett és megvalósítható térfogatigénye, tömege,
- a készülék energiaigénye,
- tervezett élettartam,
- megfelelés a szabványoknak és direktíváknak.

Elkerülhet-e valami a figyelmünket a stratégiai kérdésekben?

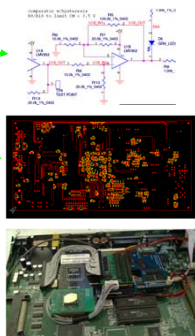
Komplex fejlesztési projekteknél megvalósíthatósági tanulmányt kell készíteni.

A KONSTRUKCIÓ KIALAKÍTÁSA

ÁRAMKÖR TERVEZÉS - ELEKTROMOS KONSTRUKCIÓ

1. Kapcsolási rajz készítés,
2. részegységekre bontás, csatlakozó kiosztás,
3. nyomtatott áramkört tervezés:
 - számítógépes tervezőrendszerek (ORCAD, Pads..),
 - alkatrész elrendezés (placer),
 - összehuzalozás (router),
4. készülékhuzaázás.

Készülékek tervezése, felépítése

ELEKTRONIKUS KÉSZÜLÉKEK

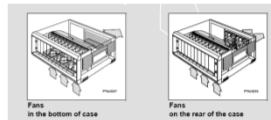
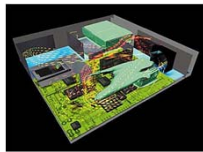
MECHANIKAI TERVEZÉS, SZERKEZETI KONSTRUKCIÓ

- Készülék mechanikai vázszerkezet tervezése,
- doboz és burkolat kialakítás – formatervezés,
- részegységek belső elrendezése:
 - sínrendszerű szerelés,
 - alaplapp,
 - többkártyás rendszer,
- előlap-, kezelőlap-, hátlaptervezés – ergonómia.

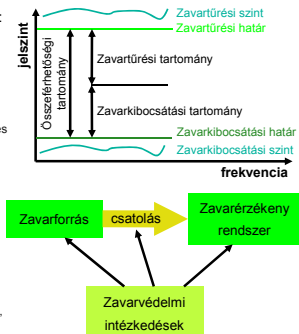
TERMIKUS TERVEZÉS (L. KÖV. TÉTEL)

- Különösen fontos nagy elemsűrűségű (laptop) és nagy teljesítményű (tápegység) készülékek esetén
- Szoftver eszközök:
 - termikus szimuláció,
- hardver eszközök:
 - termikus interface,
 - hűtőbordák,
 - ventilátorok,
 - heat pipe.

ELEKTROMÁGNESES ZAVARVÉDELMI TERVEZÉS 1.

- EMC (elektromágneses kompatibilitás):
 - a készülék által kibocsátott zavar megfelelően kicsi,
 - a készülék immunitása megfelelően nagy.
- Zavarforrások:
 - természetes
 - villámítás, elektromos energia kisülés,
 - kozmikus sugárzás,
 - naptevékenységgel kapcsolatos zavarok,
 - légkörből, ionoszférából érkező zavarok,
 - mesterséges:
 - műsorszórók: rádió és TV adók,
 - mobiltelefonok,
 - rádiótelefonok,
 - radarok,
 - teljesítménykapcsolók, relék,
 - févvezetős teljesítményszabályozók,
 - motorok, egyenirányítók.

Készülékek tervezése, felépítése

ELEKTRONIKUS KÉSZÜLÉKEK

ELEKTROMÁGNESES ZAVARVÉDELMI TERVEZÉS 2.

- Hálózati szűrők
 - Aluláteresztő LC szűrők.
 - Hatékony szűrés a 10 kHz – 300 MHz tartományban
 - PCB-n ajánlott elrendezés:

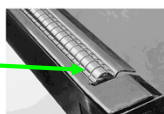

ELEKTROMÁGNESES ZAVARVÉDELMI TERVEZÉS 3.

- Helyes földelési rendszer kialakítása:
 - kis impedancia,
 - többrétegű lemeznél belső földelési és tápfeszültség réteg(ek),
 - nagy- és kisteljesítményű részek földelésének szétválasztása,
 - analóg és digitális áramkörü részek földelésének szétválasztása,
 - nagyfrekvenciás áramköröknél földhurkok kerülése (sugárzás!).

ELEKTROMÁGNESES ZAVARVÉDELMI TERVEZÉS 4.

- Jelvezetékeken terjedő zavarok elleni védelem:
 - árnyékolás, koaxiális kábel (nagyfrekvencián) ,
 - szűrés (kapacitív, induktív),
 - vonalmeghajtók alkalmazása,
 - feszültséginformáció helyett áraminformáció (RS 232),
 - potenciálválasztás:
 - analóg: izolációs erősítő,
 - digitális: opto-csatoló, szilárdtest relé (SSR).
- Sugárzott zavarok elleni védelem:
 - árnyékolások:
 - alkatrészek,
 - nyomtatott áramkörü lemezek,
 - készülékek.
- Tömítések

Készülékek tervezése, felépítése

ELEKTRONIKUS KÉSZÜLÉKEK

ERGONÓMIAI TERVEZÉS

- Készülékek kezelés szempontjából történő optimális kialakítása – előlap, kezelőlap tervezés. Példa: elektronikus műszerek
 - egyértelmű, esztétikus feliratozás,
 - kijelzők és kezelőszervek működési elv szerinti összerendezése,
 - összetartozó elemek egy csoportban, színnel jelölve, keretbe foglalva,
 - fontos kezelőszervek mellett LED indikátor,
 - nagyteljesítményű nyomógomb és kapcsoló – nagyobb méret,
 - hálózati főkapcsoló az előlap valamelyik szélén,
 - legfontosabb indikátor az előlap bal felső sarkában.
- Optimális munkakörülmények, munkahelyek kialakítása. Példa: szerelő munkahely

ÜZEMBIZTONSÁGRA TERVEZÉS

- Üzembiztonság fogalomköre:
 - életvédelem, balesetvédelem, vagyonvédelem,
 - rendeltetészerű és meghibásodott állapotban sem okozhat kárt, veszélyt,
 - az okozott kárért, balesetért a tervező és gyártó a felelős!
 - Safety Engineer.
- Üzembiztonsági, környezetállósági témakörök:
 - környezeti hatások elleni védelem:
 - klimatikus,
 - kémiai, biológiai,
 - mechanikai igénybevételek, autópárhán rezgések elleni védelem,
 - túláramvédelem,
 - túlmelegedés elleni (tűz) védelem,
 - káros sugárzások elleni védelem,
 - robbanásvédelem.

ÉRINTÉSVÉDELMI TERVEZÉS

- A készülékek fémes részei, amelyek üzemszerűen nincsenek feszültség alatt, meghibásodás esetén se okozhassanak áramütést. A szabványok betartása kötelező!
- Érintésvédelmi osztályok:
 - I.Érintésvédelmi osztály:
 - Üzemi szigetelés + megérinthető fémrészek összekötve (pl. készülékház + ajtó) és a hálózati védőföldre kötve (védőeres hálózati kábel, színjelzés: zöld-sárga).
 - II.Érintésvédelmi osztály:
 - Szigetelőanyag burkolat: az összes fémrészt burkolja (pl. hajszáritó). A külső burkolat egyben a védőszigetelés is.
 - III. Érintésvédelmi osztály:
 - Érintési feszültség 24 - 50 Veff AC
 - Nincs olyan áramkörü rész, amely ennél nagyobb feszültségen üzemel.

Készülékek tervezése, felépítése

ELEKTRONIKUS KÉSZÜLÉKEK

GYÁRTHATÓSÁGRA TERVEZÉS (DFM)

- Minőségügy, 6 szigma,
- terméktervezés, amely figyelembe veszi a gyártási követelményeket,
- olyan tervezési lépés, amelyben csoportmunkát alkalmazunk a termék kifejlesztésére,
- több eszközt és technikát magába foglaló keret a gyártható termék létrehozására.

Előnyök:

- alacsonyabb fejlesztési költség,
- rövidebb fejlesztési idő,
- rövidebb idő a gyártás megkezdéséig,
- alacsonyabb szerelési és tesztelési költségek,
- jobb minőség.

GYÁRTHATÓSÁGRA TERVEZÉS (DFM)

- Termékfejlesztés folyamatában:
 - koncepcionális tervezés és megtervezés szakasza,
 - termék optimalizálás,
 - gyártás egyszerűsítése,
 - gyártásindítás, kiszállítás, vevőhöz való eljuttatás.
- A termékfejlesztő team:
 - termék követelmények,
 - együttműködő keresztfunkcionális team,
 - használja a DFM eszközöket és módszereket.

GYÁRTHATÓSÁGRA, TESZTELHETŐSÉGRE TERVEZÉS (DFM)

Irányelvek:

- minimalizáljuk az alkatrészek számát,
- használjunk szabványos és azonos elemeket,
- minimalizáljuk a szerelési síkok számát (Z-axis),
- használjunk standard szerszámfejeket, fúrókat, eszközöket,
- kerüljük a szűk furatokat (forgácsok, egyenesség, eltömődés),
- használjunk közös méretet a szerszámforgáztatáshoz,
- minimalizáljuk a szerelési irányokat,
- maximalizáljuk a hozzáférhetőséget; szerelésre tervezés,
- minimalizáljuk a kézi műveleteket,
- küszöböljük ki az utólagos állítást,
- használjunk ismételhető, jól ismert folyamatokat,
- tervezzük az alkatrészeket a hatékony tesztelés lehetőségére,
- kerüljük a rejtett részleteket,
- hozzunk létre szimmetriát két irányban,
- kerüljük az összekuszálás lehetőségét,
- tervezzünk önmegvezető (önpozicionáló) elemeket.

Készülékek tervezése, felépítése

ELEKTRONIKUS KÉSZÜLÉKEK

MEGBÍZHATÓSÁGI TERVEZÉS

- **Soros struktúrájú (redundanciamentes) rendszer jellemzői:**
 - a rendszer véges számú elemből áll,
 - egy elem meghibásodása a rendszer meghibásodásához vezet,
 - a meghibásodások egymástól függetlenek,
 - a kommersz elektronikai berendezések soros struktúrájúak.
- **Melegtartáskolt (párhuzamos) rendszer jellemzői:**
 - a rendszer n azonos elemből áll,
 - a rendszer működéséhez egy elem működése szükséges,
 - hibafelismerő elem, kapcsolóelem esetenként szükséges,
 - a tartalék állapota ismert,
 - a tartalék is fogyaszt energiát, elhasználódik.
- **Hidegtartáskolt rendszer jellemzői:**
 - a rendszer n azonos elemből áll,
 - a rendszer működéséhez egy elem működése szükséges,
 - a tartalékban lévő elem nincs bekapcsolva, nem fogyaszt energiát,
 - a tartalékban lévő elem nem hibásodhat meg,
 - hibafelismerő és kapcsolóelemre van szükség,
 - a tartalékelem bekapcsolása időt vesz igénybe.

MEGBÍZHATÓSÁGI TERVEZÉS A GYAKORLATBAN

- Több célszoftver is van a piacon,
- alkatrészek megbízhatósági analízise kiválasztható szabvány alapján,
- megbízhatósági rendszer analízis: a megbízhatósági blokk diagram alapján,
- karbantartási analízis: a felmerülő hibák és javításuk szimulációja,
- „gyenge pont” elkerülése.

KÉSZÜLÉK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MEGKÖZELÍTÉSE

- Szabványokra épülő megvalósítás:

Ipari kamera:

IEC TC 48 rendszerű „laptop”:

- Szabványokat csak részben követő megvalósítás:

Kommerciális fényképezőgép:

Kommerciális laptop:

Készülékek tervezése, felépítése

ELEKTRONIKUS KÉSZÜLÉKEK

SZABVÁNYOKRA ÉPÜLŐ MEGVALÓSÍTÁS

Előnye:

- nem szükséges intuitív tervezés,
- minden paraméter (méret, térfogategységre eső disszipáció, stb. szabványokból kiválasztható,
- rejtett hibák felbukkanásának esélye kisebb.

Hátránya:

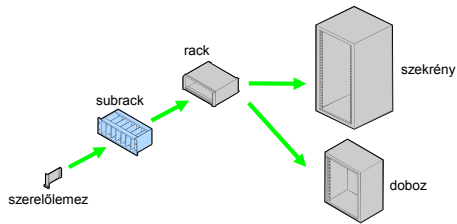
- a tervező keze teljesen kötött,
- egyedi ötletek megvalósítása nem lehetséges,
- a készülék az esetek döntő többségében jelentősen „túltervezett”,
- nagyobb tételben a gyártás gazdaságtalanná válhat.

SZABVÁNYOKRA ÉPÜLŐ MEGVALÓSÍTÁS

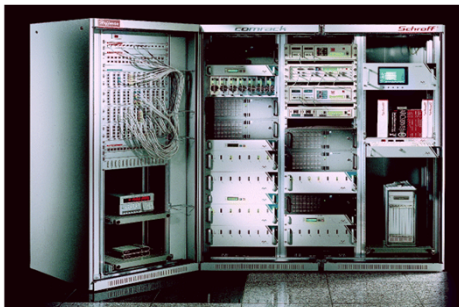
A tervezés alapja az egységes doboz és vázrendszer (IEC TC 48), mely kiegészül a termikus, EMC, érintésvédelmi, stb. szabványokkal és direktívákkal.

Az alkalmazható elemkészlet szabványos, a felépítés modulrendszerű.

SZABVÁNYOKRA ÉPÜLŐ MEGVALÓSÍTÁS

Készre kiépített rendszer:

Készülékek tervezése, felépítése

ELEKTRONIKUS KÉSZÜLÉKEK

SZABVÁNYOKAT RÉSZBEN KÖVETŐ MEGVALÓSÍTÁS

- Ez a gyakoribb eset,
- kötelező szabványok (EMC, érintés védelem, gép direktíva stb.) minden körülmények között betartandóak,
- lehetőség van az ár/költség/kihozatal/gyártási kapacitás optimalizálására,
- valamennyi tervezési fázis szükséges,
- lehetőség van minden paraméterben a folyamatos gyártmány fejlesztésre,
- példa: notebook konstrukció.

NOTEBOOK KONSTRUKCIÓ

Ház – merevség, mechanikai tartósság (karcálló, színtartó,tisztítható),esztétikus külső, jó tapintás,

Kijelző – felbontás, fényerő, színek vékonyság, fogyasztás, védőfelület (tükröző vagy matt), karcállóság, tisztíthatóság

NOTEBOOK KONSTRUKCIÓ

Billentyűzet – méret, betűkiosztás, billentés, élettartam, kopásállás, megvilágítás,

Hangszóró – hangminőség, méret, iránykarakterisztika

Készülékek tervezése, felépítése

ELEKTRONIKUS KÉSZÜLÉKEK

NOTEBOOK KONSTRUKCIÓ

Hűtés – teljesítmény, zaj, élettartam, levegőáramlás minősége, porvédelem

DVD meghajtó – mechanikai tartósság (nyitás-zárás, nyomás), mechanikai rezgésmentes, halk

BMEETT Készülékek konstrukciója 31/33

ME CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

NOTEBOOK KONSTRUKCIÓ

HDD:
- sok mozgó alkatrész,
- összeszerelési anyagok.

SSD:
- szabványosított SMD gyártósor,
- nincs mozgó alkatrész,
- gyors összeszerelés.

BMEETT Készülékek konstrukciója 32/33

ME CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

NOTEBOOK KONSTRUKCIÓ

Amiről nem beszéltünk:

- alaplapp, processzor, memória, HD meghajtó, csatlakozási felületek, kamera, modemek, kártyahelyek stb.,
- zavarják-e egymást az egyes komponensek?

Akkumulátor – kapacitás, súly, élettartam, mechanikai védelem, robbanásbiztos

BMEETT Készülékek konstrukciója 33/33

ME CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

Készülékek tervezése, felépítése